

ASPECTE PRIVIND EPURĂRILE POLITICE ÎN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ CENTRALĂ ȘI LOCALĂ (1944 – 1945)

Florin Georgescu

În condițiile accentuării presiunii politice a Partidului Comunist Român începând cu 23 August 1944, cu scopul sporirii ponderii în guvern și a demisiei din cadrul primului guvern prezidat de generalul C. Sănătescu (23 august–3 noiembrie 1944) a reprezentanților formațiunii politice amintite și ai Partidului Social Democrat pe 18 octombrie 1944, s-a ajuns la imposibilitatea funcționării structurilor guvernamentale la nivel central și local.

Obținerea, ca urmare a acestor presiuni politice inițiate de Frontul Național Democrat în cadrul celui de al doilea guvern al generalului Constantin Sănătescu (4 noiembrie–5 decembrie 1944) și în guvernul generalului Nicolae Rădescu (6 decembrie 1944–5 martie 1945), a vicepreședinției cabinetului, a unei treimi din portofoliile ministeriale și a unor subsecretariate de Stat, printre care și acela pentru Administrație din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, deținut de un important reprezentant al comuniștilor, respectiv Teohari Georgescu, a determinat modificarea în sensul dorit de Partidul Comunist a normelor legislative privind epurările din administrația de Stat.

Sporirea ponderii în guvern a Frontului Național Democrat, alianță politică dominată de Partidul Comunist, a determinat și inițierea unor acțiuni de elaborare a unor noi legi și de modificare în sensul dorit de comuniști a celor anterior intrate în vigoare.

Debutul lunii martie a anului 1945 a reprezentat pentru România începutul unei etape istorice dominată pentru 45 de ani de către Partidul Comunist Român.

Formarea guvernului condus de dr. Petru Groza la 6 martie 1945 și controlarea acestuia în mare măsură de către formațiunea politică sprijinită politic și militar de către Uniunea Sovietică, au avut ca efect inițierea unor legi cu caracter represiv, îndreptate contra adversarilor politici, acte normative care urmăreau eliminarea respectivilor adversari din viața politică românească cu scopul impunerii regimului totalitar de sorginte comunistă în țara noastră.

Eliminarea celor care nu doreau să se încadreze în noul cadru politic s-a realizat și prin ceea ce este cunoscut în istoriografie sub denumirea de proces al epurărilor pe criterii politice.

Acest proces, desfășurat în România între 1944 și 1948, a cuprins totalitatea domeniilor de activitate, de la administrația publică centrală și locală, aparatul justiției, unitățile economice, armata, în special corpul ofițeresc susținător al monarhiei constituționale și al regimului democratic, structurile Ministerului de Interne, învățământul, mediul scriitorilor, artiștilor și oamenilor de cultură, presa scrisă și radiofonică, mediul confesional.

Totodată a reprezentat un mijloc eficient de preluare și consolidare a puterii Partidului Comunist Român, acesta dorind, prin respectivul proces, să controleze totalitatea domeniilor de activitate, a societății românești în ansamblu, obiectiv îndeplinit în integralitate.

Un prim pas făcut pentru transpunerea în practică a procesului de epurări pe criterii politice, esențial de altfel pentru scopul viitor al Partidului Comunist Român de instaurare a regimului partidului unic, a fost cel legislativ, de această componentă prevalându-se autoritățile comuniste pentru îndepărtarea tuturor celor care se opuneau măsurilor adoptate și a celor care își păstrau un statut de neutralitate din punct de vedere politic. Principiul care a stat la baza acțiunilor Partidului Comunist a fost: „Cine nu este cu noi, este împotriva noastră“.

Legislația adoptată cu privire la procesul epurărilor politice a avut în vedere și domeniul administrației publice centrale și locale. Cele 4 guverne care s-au succedat la conducerea României între 23 august 1944 și 30 noiembrie 1946 au elaborat acte normative care priveau instituțiile administrației publice la nivel central și local, având un pronunțat caracter represiv și care aveau la bază prevederile Convenției de Armistițiu, încheiate la Moscova pe 12 septembrie 1944 între România și Aliați.

Astfel, prin articolele 14 și 15 ale Convenției de Armistițiu, guvernul român își asuma obligația de a aresta și judeca criminalii de război și de a interzice pe viitor „toate organizațiile prohitleriste de tip fascist... atât cele politice, militare sau paramilitare, cât și orice alte organizații care duc propagandă ostilă Națiunilor Unite și în special Uniunii Sovietice...“¹. Formulările cuprinse în respectivele articole aveau un caracter general și nu defineau noțiunile de „organizații prohitleriste de tip fascist“ și „propagandă ostilă“, lăsând locul unor interpretări cu privire la criticile adresate Partidului Comunist și care erau consemnate ca reprezentând acte ostile la adresa Uniunii Sovietice

Principalele legi organice care au reprezentat baza teoretică a procesului epurărilor pe criterii politice în administrația publică centrală și locală au fost:

- **Decretul-lege nr. 1701 (Legea nr. 461) privitor la purificarea administrațiilor publice**, publicat în „Monitorul Oficial“ nr. 216/19 septembrie 1944;
- **Decretul-lege nr. 1837 (Legea nr. 486) privitor la purificarea administrațiilor publice**, publicat în „Monitorul Oficial“ nr. 233/8 octombrie 1944;
- **Decretul-lege nr. 2255 – Legea nr. 594 de modificarea legii nr. 486/944, privitoare la purificarea administrațiilor publice**, publicat în „Monitorul Oficial“ nr. 273/24 noiembrie 1944;
- **Decretul-lege nr. 996 (Legea nr. 217) privind purificarea administrațiilor publice**, intrat în vigoare prin publicarea în „Monitorul Oficial“ nr. 74/30 martie 1945.

¹ Dinu C. Giurescu – *Uzurpatorii. România. 6 martie 1945–7 ianuarie 1946*, București, p. 112.

Totalitatea acestor acte normative reprezenta mijlocul prin care Partidul Comunist urma să-și transpună în practică acțiunea de înlăturare din administrația publică a tuturor celor care nu se încadrau în politica promovată de autoritățile comuniste. Scopul acestor legi și acte normative era acela al finalizării procesului de instaurare a regimului de „democrație populară“.

Actele normative privind purificarea administrației publice, enunțate anterior, au fost completate la începutul anului 1945 cu o serie de legi care se înscriseră pe aceleași coordonate și principii de ordin represiv:

1. **Decret-lege nr. 140 (Legea nr. 50) privind urmărirea și pedepsirea criminalilor și profitorilor de război**².

2. **Decret-lege nr. 149 (Legea nr. 51) privind urmărirea și sancționarea celor vinovați de dezastrul țării**³.

3. **Decret-lege nr. 1318 (Legea nr. 312) privind urmărirea și sancționarea celor vinovați de dezastrul țării sau de crime de război**⁴.

Legislația adoptată cu privire la epurările pe criterii politice în cadrul administrației publice centrale și locale a reprezentat baza teoretică de declanșare a procesului menționat

Procesul licențierii din serviciu pe criterii politice a constituit o etapă esențială în instaurarea a ceea ce este cunoscut în istoria contemporană a României sub denumirea de regim de „democrație populară“, în realitate a regimului partidului unic, care nu permitea existența unor puncte de vedere contrare celor oficiale, enunțate de cei aflați la guvernare.

Aceste legi au fost completate între 1944 și 1947 de o serie de decrete regale, jurnale ale Președinției Consiliului de Miniștri și de decizii ministeriale care vizau cazuri particulare de persoane eliminate pe criterii politice din funcțiile deținute în administrația publică.

Epurările pe criterii politice în cadrul acestui sector au vizat o gamă largă de personal administrativ care își desfășura activitatea în cadrul Președinției Consiliului de Miniștri, a ministerelor atât la nivel central cât și la nivelul direcțiilor locale ale departamentelor guvernamentale, conducători și funcționari ai administrației locale județene și comunale:

- directori de direcții ministeriale, personalul administrativ din cadrul ministerelor la nivel central și la nivelul direcțiilor locale ale departamentelor guvernamentale;
- inspectori generali administrativi;
- prefecți;

² *Monitorul Oficial*, partea I, nr. 17/21 ianuarie 1945, p. 415-418.

³ *Idem*, pag. 418-419.

⁴ *Monitorul Oficial*, partea I, nr. 94/24 aprilie 1945, p. 3362-3364. (erau abrogate legile 50 și 51 publicate în *Monitorul Oficial*, partea I, nr. 17/21 ianuarie 1945).

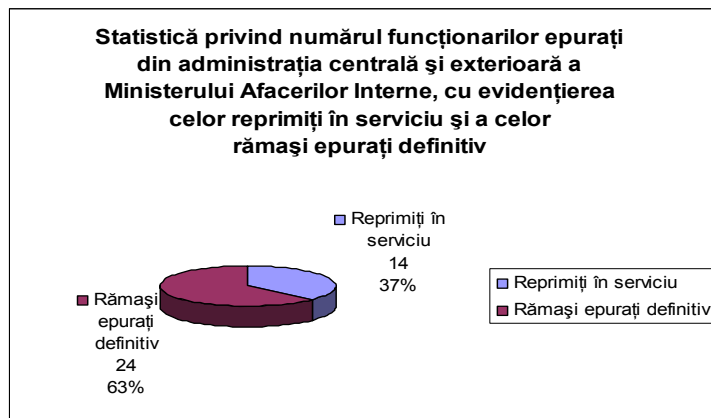
- subprefecți;
- pretori;
- notari;
- primari;
- ajutoari de primari;
- funcționari județeni și comunali.

Epurările politice din administrația publică a acestor categorii de funcționari sunt reflectate în cuprinsul documentelor existente cu precădere în fondurile de arhivă: decizii ministeriale privind licențieri din serviciu sau reveniri asupra unor astfel de licențieri, informări cu privire la activitatea funcționarilor din administrație care au fost licențiați din serviciu pe criterii politice, memorii adresate de către cei înlăturați din structurile administrative centrale și locale cu scopul de a-și demonstra neimplicarea în acțiuni cu caracter politic, sancționate de actele normative referitoare la purificarea administrației publice, tabele cu diferite categorii de funcționari administrativi supuși purificării pe criterii politice, adrese ale unor instituții administrative centrale și locale, trimise cu precădere Ministerului Afacerilor Interne în vederea revenirii asupra unor decizii ministeriale de licențiere din serviciu a funcționarilor administrativi, pe baza legislației privind purificarea administrației publice, adoptată în intervalul 1944–1945.

O componentă importantă a epurărilor pe criterii politice desfășurate în administrația publică centrală și locală în cursul anului 1945 și care se impune a fi analizată este aceea a numărului funcționarilor publici care fie, au fost epurați definitiv fie, au fost reprimiți în serviciu.

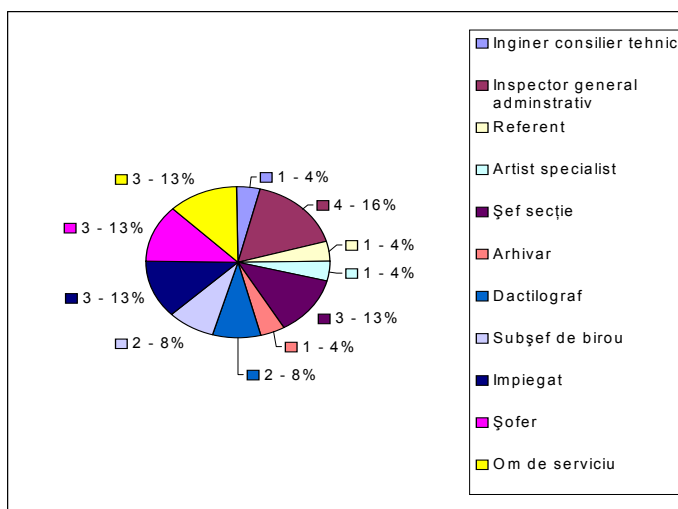
Astfel, în cadrul documentelor de arhivă se regăsesc o serie de tabele statistice care vor fi prezentate sub formă grafică în continuare. Respectivetele tabele statistice evidențiază categoriile de funcționari atât din administrația centrală cât și locală, asupra cărora au acționat prevederile legii 217 din martie 1945, privind purificarea administrațiilor publice, unii dintre aceștia fiind epurați definitiv, alții cunoscând doar temporar această sancțiune, fiind reprimiți ulterior în serviciu.

Un prim grafic reflectă funcționarii administrației centrale și exterioare a Ministerului Afacerilor Interne, din totalul de 38 supuși în prima fază licențierii din serviciu, doar 14 au fost reprimiți în funcții (37%), ceilalți 24 (63%) fiind epurați definitiv.

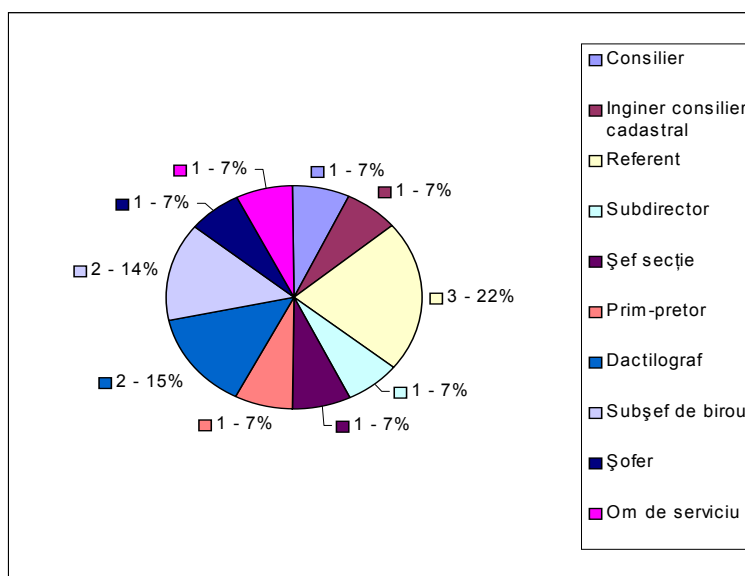
Sursă: A.N.I.C. - Fond Ministerul Afacerilor Interne. Direcția Administrației de Stat. Dosarul 136/1945, fila 192. Inv. 1689

În ceea ce privește numărul funcționarilor din administrația centrală și exterioară a Ministerului Afacerilor Interne, graficele următoare evidențiază repartizarea respectivilor funcționari pe categorii profesionale, fiind reprezentați atât cei care au rămas epurați în mod definitiv cât și cei care au fost reprimiți în serviciu.

Statistică privind numărul funcționarilor pe categorii profesionale, aparținând administrației centrale și exterioare a Ministerului Afacerilor Interne, rămași epurați definitiv.

Sursă: A.N.I.C. - Fond Ministerul Afacerilor Interne. Direcția Administrației de Stat. Dosarul 136/1945, fila 192. Inv. 1689

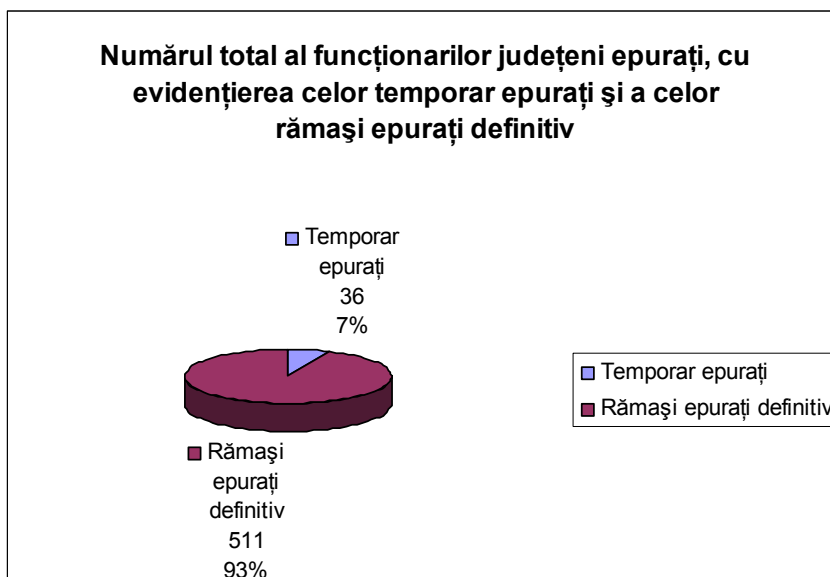
Statistică privind numărul funcționarilor pe categorii profesionale, aparținând administrației centrale și exterioare a Ministerului Afacerilor Interne, reprimiți în serviciu.

Sursă: A.N.I.C. - Fond Ministerul Afacerilor Interne. Direcția Administrației de Stat. Dosarul 136/1945, fila 192. Inv. 1689

Din analiza celor două grafice prezentate rezultă că respectivii salariați dețineau atât funcții de decizie (subdirector, șef de secție, prim-pretor, subșef de birou, inspector general administrativ), cât și funcții de execuție (consilier, inginer consilier cadastral, inginer consilier tehnic, referent, artist specialist, arhivar, dactilograf, impiegat, șofer, om de serviciu).

Totodată, din analiza funcțiilor deținute de respectivii angajați, se observă din punct de vedere al nivelului de studii că doar două categorii de funcționari, respectiv cea de șofer și cea de om de serviciu se încadrează în grupa celor cu un nivel de educație scăzut, care îi împiedică să conștientizeze în totalitate anumite aspecte ale evoluției politice a țării în cursul anului 1945. Celelalte categorii de funcționari enumerate anterior se înscriau în grupa celor cu pregătire de nivel mediu și superior și care puteau constitui un factor accentuat de opoziție. Astfel că acești funcționari trebuiau avuți cu precădere în vedere de procesul de epurare politică inițiat la nivelul administrației publice centrale și locale.

Un alt tabel statistic aflat în fondurile de arhivă și evidențiat sub formă grafică, pune în lumină din punct de vedere al profesiilor pe acei funcționari județeni care fie, au fost epurați definitiv fie, au revenit la locurile de muncă deținute.

Sursă: A.N.I.C. - Fond Ministerul Afacerilor Interne. Direcția Administrației de Stat. Dosarul 136/1945, fila 193. Inv. 1689

Din cele evidențiate în grafic se observă că din totalul de 547 funcționari județeni avuți inițial în vedere pentru a fi disponibilizați în conformitate cu legea nr. 217 privind purificarea administrațiilor publice, intrată în vigoare la sfârșitul lunii martie 1945, 511 (93%) au rămas epurați definitiv, numai pentru 36 (7%) de funcționari aplicându-se sancțiunea epurării temporare.

Tabelul care a stat la baza realizării graficului cuprinde 45 de profesii, reprezentând atât funcții de decizie, (director, subdirector, șef de serviciu, șef de secție, șef de birou, subșef de birou) pentru a enumera doar o parte dintre acestea, cât și funcții de execuție (inginer, subinginer, inginer horticultor, arhitect, medic, medic veterinar, avocat consilier, avocat, impiegat, contabil, arhivar, registrator, dactilograf, agent administrativ, mecanic, magazioner, cusător de dosare, cantonier, picher, telefonist, intendent, om de serviciu, strungar, cazangiu).

Analizând comparativ, din perspectiva nivelului de pregătire al celor disponibilizați, rezultă că numărul funcționarilor cu studii medii și superioare care au „beneficiat” de epurarea definitivă este superior celui al salariaților cu un nivel de educație inferior. Astfel, 292 de funcționari (inspector ajutor, director, subdirector, șef de serviciu, șef de secție, șef de birou, subșef de birou, inginer, subinginer, inginer horticultor, arhitect, medic, medic veterinar, agent veterinar, agent sanitar, agent administrativ, avocat consilier, avocat, intendent, contabil, arhivar, dactilograf, ofician statistic, desenator, șef de gară, șef de tren, șef autohăltă, șef de garaj, conductor tehnic, telefonist, funcționar, registrator) din totalul de 511 aveau studii

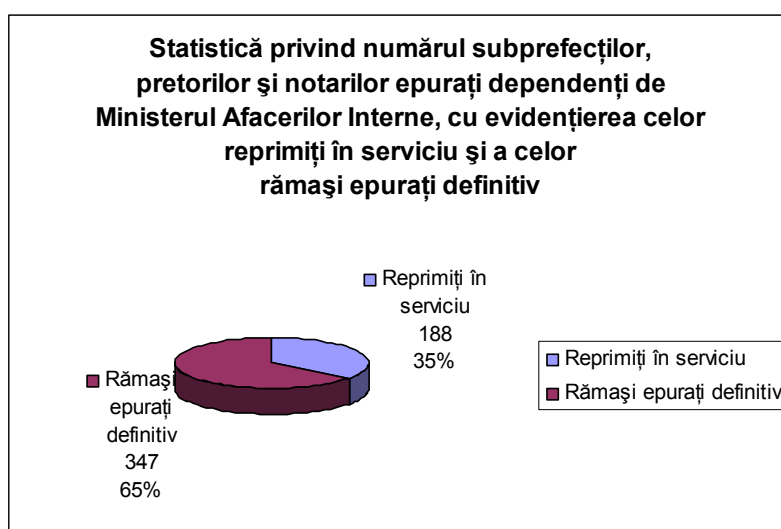
superioare și medii, un număr de 219 salariați fiind cu un nivel mai scăzut al educației: impiegati, mecanici, șoferi, magazioneri, cusători de dosare, cantonieri, picheri, copist telefonist, maestru, om de serviciu, prim-culegător, strungar, cazangiu.

Se pune întrebarea, ca și în cazul evidențiat în cadrul celor două grafice anterioare, de ce numărul celor cu un nivel educațional mai ridicat licențiați din serviciu era superior celui al funcționarilor cu doar câțiva ani de școală. Posibilitățile de informare și de conștientizare a evoluției, în special politice, a societății românești erau sporite în cazul celor cu studii superioare și chiar medii, aceștia putând constitui într-un anumit moment o sursă de manifestare a nemulțumirilor față de îngrădirea libertăților democratice, mergându-se până la anularea lor de către guvernul condus de dr. Petru Groza și sprijinit de sovietici. Prin eliminarea din administrație a funcționarilor cu o educație superioară se dorea înlăturarea oricăror forme de opoziție din administrația publică centrală și locală pentru ca noile autorități să-și impună măsurile cu caracter dictatorial în România anului 1945.

La nivelul administrației publice a județelor procesul purificării politice a cuprins trei categorii de funcționari cu putere de decizie, respectiv subprefecți, pretori și notari, care fie, au fost epurați în mod definitiv, fie, au fost reprimiți în serviciu.

Aspectul licențierii din serviciu a acestor trei categorii de funcționari va fi evidențiat cu ajutorul unor grafice care au la bază un tabel statistic existent în arhive.

Un prim grafic prezintă centralizat situația numerică a subprefecților, pretorilor și notarilor din perspective celor care au rămas epurați definitiv și a celor care au fost reprimiți în serviciu.

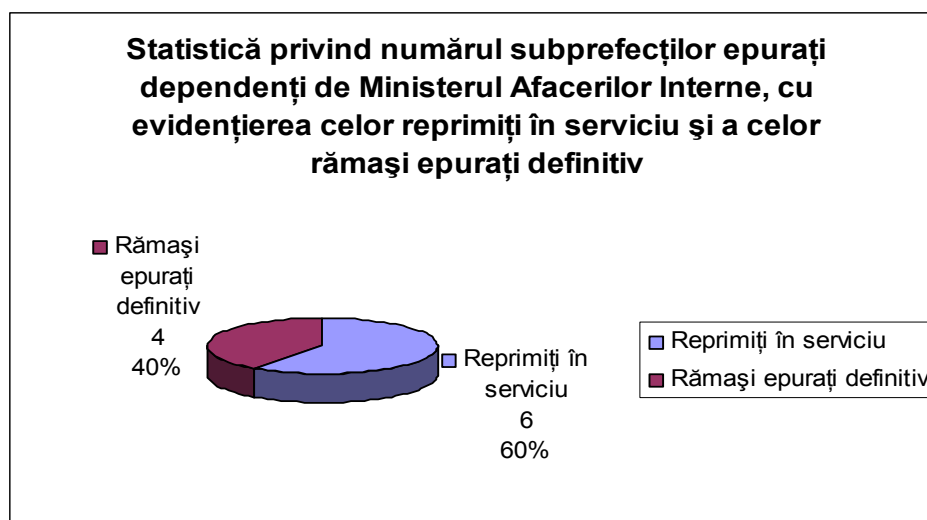

Sursă: A.N.I.C. - Fond Ministerul Afacerilor Interne. Direcția Administrației de Stat.
Dosarul 136/1945, fila 195. Inv. 1689

Din datele existente în arhive se observă că din totalul de 535 de persoane reprezentând subprefecții, pretorii și notarii supuși în prima etapă epurării, 347 (65%) dintre aceștia au rămas epurați în mod definitiv, numai 188 (35%) fiind reprimiți în serviciu.

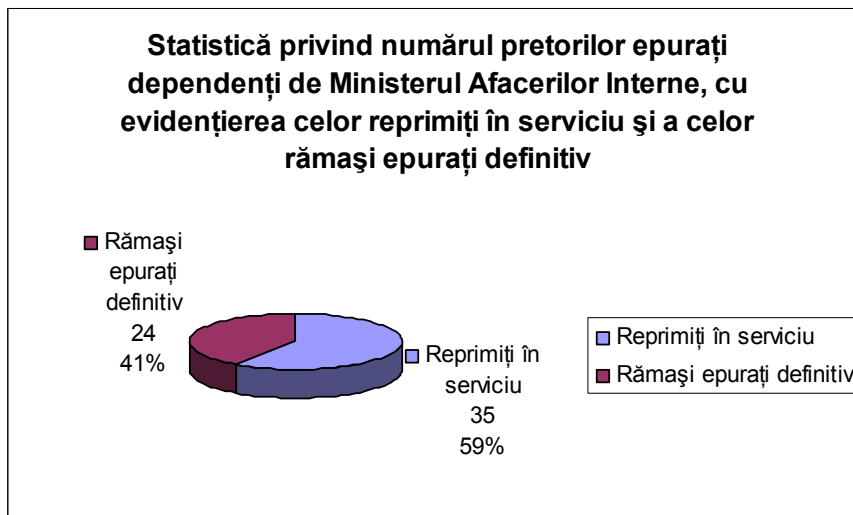
Analizând situația pentru fiecare categorie de funcționari, căreia îi va corespunde un grafic, se observă diferențe de la caz la caz.

Astfel, în ceea ce privește numărul subprefecților care au fost supuși inițial licențierii din serviciu, rezultă că din cei 10 avuți în atenție în prima etapă, 4 dintre ei au fost eliberați definitiv din funcție, 6 subprefecți fiind reprimiți în serviciu, aspect evidențiat de graficul de mai jos.

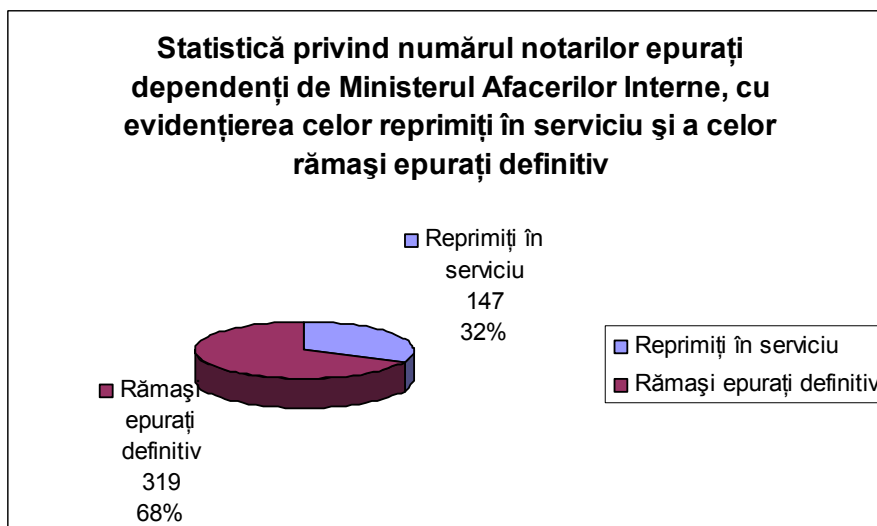
Sursă: A.N.I.C. - Fond Ministerul Afacerilor Interne. Direcția Administrației de Stat.
Dosarul 136/1945, fila 195. Inv. 1689

În ceea ce privește numărul pretorilor licențiați din funcții în prima fază, aceștia au fost în număr de 59. Ulterior, ca urmare a analizării dosarelor celor epurați, numărul celor care și-au păstrat acest statut a scăzut la 24 (41%), 35 (59%) fiind reprimiți în serviciu, graficul care urmează prezentând această situație.

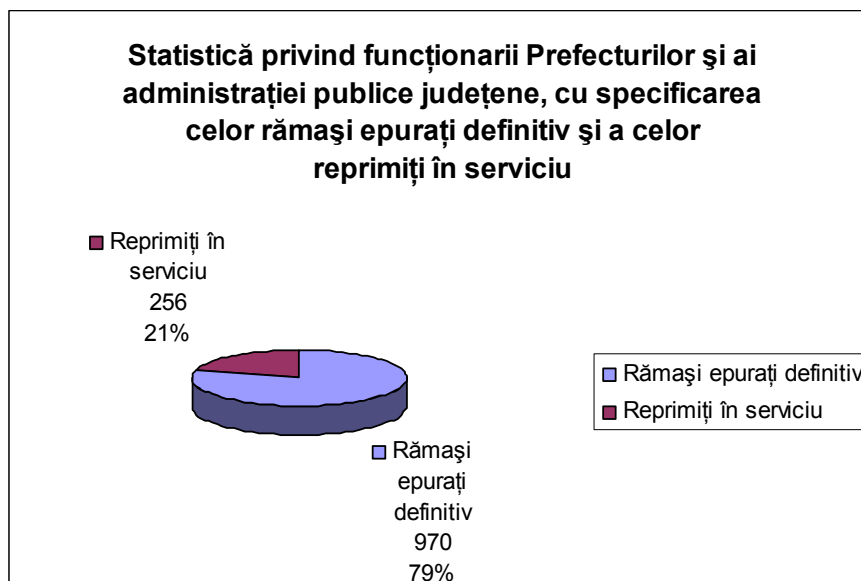
Sursă: A.N.I.C. - Fond Ministerul Afacerilor Interne. Direcția Administrației de Stat.
Dosarul 136/1945, fila 195. Inv. 1689

În cazul notarilor, numărul celor epurați a fost inițial de 466 de persoane, dintre aceștia 319 (68%) rămânând epurați în mod definitiv, iar 147 (32%) au fost reprimiți în serviciu, așa cum rezultă din graficul următor:

Sursă: A.N.I.C. - Fond Ministerul Afacerilor Interne. Direcția Administrației de Stat.
Dosarul 136/1945, fila 195. Inv. 1689

Date esențiale pentru obținerea unei imagini a ceea ce a reprezentat procesul purificării politice a administrației publice locale sunt oferite în cadrul unui întreg dosar⁵ care cuprinde personalul Prefecturilor și al administrației publice județene, datele prezentate în dosar fiind expuse în cadrul graficului următor:

Sursă: A.N.I.C. - Fond Ministerul Afacerilor Interne. Direcția Administrației de Stat. Dosarul 140/1945, filele 1 - 139. Inv. 1689

Astfel, conform graficului realizat pe baza datelor analizate și prezentat, se observă că din totalul de 1226 de funcționari avuți în vedere pentru a fi destituiți, în final aproape 80% au rămas epurați definitiv, numai 256 (21%) fiind reprimiți în serviciu.

Respectivii funcționari sunt repartizați pe categorii profesionale și reprezintă 59 de județe cu orașele de reședință, în dreptul fiecăruia fiind enunțate motivele epurării precum și situațiile în care s-a revenit asupra licențierii din serviciu.

Din punct de vedere al profesiilor avute de cei prezentați în dosarul analizat, se observă că acestea reprezentau o gamă largă: subprefecți, primari, directori, șefi de birou, subșefi de birou, șefi de secție, șefi de serviciu, ingineri-șefi, ingineri, subingineri, prim-pretori, pretori, notari, subnotări, secretari comunali, casieri comunali, intendenți, agenți administrativi, avocați consilieri,

⁵ A.N.I.C. - Fond Ministerul Afacerilor Interne. Direcția Administrației de Stat. Dosarul 140/1945 („Îndepărtări din serviciu/epurări, pe baza dispozițiilor art. 2 din legea nr. 217/1945, pentru purificarea administrațiilor publice“), filele 1-139. Inv. 1689.

contabili, arhivari, dactilografi, cantonieri, administratori imobile, oficanți statistici, agenți veterinari, agenți sanitari, impiegați, arhitecți, desenatori, camerisți, mecanici, registratori, pădurari, maeștrii, paznici, supraveghetori, electricieni, moașe, oameni de serviciu etc.

Interesant de prezentat este aspectul motivelor pentru care au fost epurați, câteva cazuri fiind necesar a fi evidențiate.

Astfel, în dreptul unora dintre cei 1226 de funcționari ai administrației publice, cuprinși în dosarul menționat anterior, sunt trecute o serie de acuzații cu caracter politic:

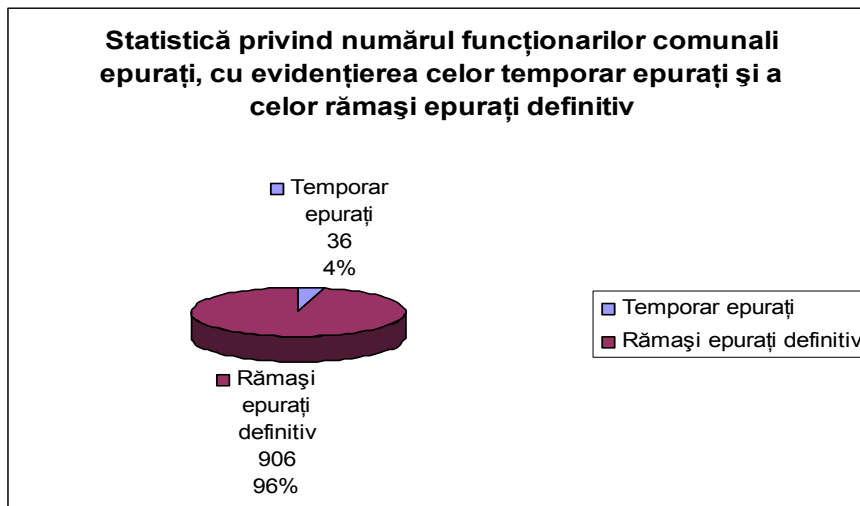
- „a militat în mișcarea legionară;
- propagandist hitlerist înfocat;
- antidemocrat;
- atitudine antidemocratică;
- refractar regimului democrat;
- reacționar și antidemocrat;
- atitudine antidemocratică în timpul serviciului⁶.

După cum se observă și în concordanță cu prevederile cuprinse în special în articolul 2 al legii nr. 217 din martie 1945, privind purificarea administrațiilor publice, aprecierile și noțiunile utilizate au caracter general și nu sunt însoțite de dovezi concrete care să determine licențierea din serviciu. Guvernul Petru Groza urmărea înlăturarea din structurile administrației publice a acelor funcționari care se opuneau măsurilor cu caracter totalitar, inițiate de respectivul cabinet dominat de Partidul Comunist și sprijinit politic și militar de către Uniunea Sovietică. Noțiunile utilizate și prezentate succint acoperă o gamă largă a funcționarilor care încercau să își manifeste nemulțumirea față de cursul politic al țării, aceștia intrând în vizorul autorităților pentru a fi licențiați din serviciu pe criterii politice.

O categorie a celor care își desfășurau activitatea în administrația publică locală și care a cunoscut un accentuat proces de purificare pe criterii politice, a fost cea a funcționarilor comunali, conform datelor oferite de documentele de arhivă.

Următorul tabel evidențiază aspectul numeric al funcționarilor comunali epurați definitiv și al celor licențiați din serviciu temporar, situația acestei categorii de funcționari fiind expusă, din punct de vedere numeric, în cadrul graficului de mai jos.

⁶ Dinu C. Giurescu, *Op. cit.*, p. 124 – 126.

Sursă: A.N.I.C. - Fond Ministerul Afacerilor Interne. Direcția Administrației de Stat. Dosarul 136/1945, fila 197-198. Inv. 1689.

Se observă că la nivelul funcționarilor comunali, din totalul de 942 de persoane, 906 salariați (96%) au fost licențiați din serviciu în conformitate cu legea nr. 217 din martie 1945, numai 36 (4%) dintre angajați fiind temporar epurați și revenind ulterior la serviciu, ceea ce demonstrează amploarea procesului de purificare pe criteriile politice a administrației publice locale din România anului 1945.

Tabelul avut în vedere cuprinde 80 de categorii de funcționari comunali, reprezentând atât pe cei cu studii superioare și medii (primar, inginer, subinginer, inspector, director, subdirector, șef de serviciu, șef de secție, șef de birou, subșef de birou, arhitect, profesor, avocat, contabil, medic veterinar, desenator pentru a enumera doar o parte dintre respectivii funcționari) cât și pe cei care nu dispuneau de un nivel de instruire ridicat (mecanic, lăcătuș, șofer, fierar, cusător de dosare, legător, maestru, monteur, maestru coșar, paznic, pădurar, portar, om de serviciu, instalator, hingher etc.).

Având în vedere cele enunțate, se poate concluziona că procesul epurărilor politice a lovit cu precădere în cei cu un grad de educație mai ridicat. Aceștia puteau iniția cu o mai mare vigoare manifestări de opoziție față de măsurile de comunizare a țării puse în practică de guvernul Groza începând cu 6 martie 1945.

În ceea ce privește o cifră totală a funcționarilor administrației publice centrale și locale epurați în cursul anului 1945, aceasta a fost prezentată cu ocazia desfășurării la București în perioada 27 - 29 ianuarie 1946 a ședinței plenare a Comitetului Central al P.C.R. În cadrul respectivei consfătuiri ministrul Afacerilor Interne, Teohari Georgescu, consemna atât liniile directoare pentru anul electoral 1946, cât și „realizările“ guvernului în decursul anului 1945 în ceea ce privește

epurarea administrației publice: „Să fim pătrunși de răspunderea că ne găsim în momentul în care lupta politică se va ascuți, să fim pătrunși de faptul că reacțiunea din țara noastră va face apel la toate elementele disperate, la toți cei epurați, deși epurația în țara noastră nu a fost așa cum trebuia, dar putem spune că sunt 50 – 60 – 70.000 de elemente epurate, care au participat și în 8 noiembrie (1945) în Piața Palatului și la alte încercări de dezordine...”⁷.

Ca urmare a studierii statisticilor aflate în fondurile de arhivă și care se referă la numărul funcționarilor epurați din cadrul administrației publice, prezentate în cursul lucrării, se poate afirma că cifrele enunțate de Teohari Georgescu depășesc cu mult datele aflate în documentele Ministerului Afacerilor Interne.

Se pune întrebarea care a fost motivația enunțării de către ministrul Afacerilor Interne a acestor cifre. Este posibil ca, prin prezentarea acestor cifre, autoritățile să demonstreze atât în plan intern cât și față de Uniunea Sovietică, susținătorul politic și militar al Partidului Comunist, că dețin controlul asupra structurilor statale atât la nivel central cât și la nivel local.

Totodată prezentarea unor astfel de cifre avea menirea de a intimida eventualii funcționari care ar mai fi încercat să-și manifeste opoziția față de măsurile antidemocratice luate de guvernul Groza. Operațiunea constituia un semnal foarte clar la adresa celor care se opuneau sau care erau bănuși că ar intenționa să se opună, aceștia fiind în măsură a fi licențiați din serviciu pe criterii politice.

Documentele de arhivă analizate în continuare cuprind principii ale procesului epurărilor pe criterii politice în sectorul administrației de stat desfășurat în cursul anului 1945, reflectând totodată modalitățile de punere în practică, mecanismele, intensitatea, urmările și consecințele avute de respectivul proces.

Trecând la studierea unor cazuri particulare ale aspectului purificării administrației publice, o importantă categorie de documente este reprezentată de deciziile ministeriale emise de către departamentele componente ale guvernelor care s-au succedat la conducerea României începând cu 23 august 1944.

Aceste decizii, având la bază legile pentru purificarea administrației publice, adoptate în anii 1944–1945, aveau în vedere îndepărtarea pe criterii politice din structurile administrației publice a unor categorii de funcționari care activau la nivel central și local: notari comunali, pretori, șefi de serviciu, contabili, alți angajați ai instituțiilor administrației Statului.

Lucrarea va prezenta situația epurărilor din administrația centrală și locală prin exemplificarea cu ajutorul deciziilor ministeriale a unor cazuri particulare de funcționari publici supuși procesului de licențiere pe criterii politice. Totodată vor fi prezentate: memoriile ale unor astfel de funcționari, prin care doreau să demonstreze injustețea purificării lor din serviciu; adrese din partea instituțiilor în cadrul cărora activau respectivii salariați, prin care fie se susținea înlăturarea acestora din funcții, fie revenirea asupra deciziilor de disponibilizare ale

⁷ Dinu C. Giurescu, *Op. cit.*, p. 129-130.

personalului administrativ; tabele cu funcționari publici licențiați din serviciu pe baza legislației de resort.

Astfel, la nivelul Ministerului Afacerilor Interne, ca și în cazul celorlalte departamente guvernamentale, funcționa Comisia de purificare a administrațiilor publice, instituită în conformitate cu legile nr. 486/octombrie 1944 și nr. 594/noiembrie 1944.

Această Comisie avea obligația de a informa pe primul-ministru cu privire la activitatea desfășurată în anumite intervale de timp, prezentând propunerile respectivului organism cu privire la licențierea din serviciu a unor funcționari publici.

O astfel de informare o constituie și Raportul nr. 391 din 22 Ianuarie 1945, trimis primului-ministru și ministru al Afacerilor Interne, generalul Nicolae Rădescu, de către Comisiunea pentru purificarea Administrațiilor Publice de pe lângă Ministerul Afacerilor Interne.

Documentul prezintă propunerile acestei comisii cu privire la licențierea din serviciu a unor funcționari: „În conformitate cu dispozițiunile art. V din legea No. 486 din 7 octombrie 1944, privitoare la purificarea administrațiilor publice, avem onoarea a vă supune anexat lucrările Comisiunii de purificare a administrațiilor publice, instituită la Ministerul Afacerilor Interne, pe intervalul de timp 16 Decembrie 1944 – 20 Ianuarie 1945”⁸.

Raportul evidențiază 5 categorii de funcționari care au fost supuși analizei Comisiei, pentru primele 3 grupe de salariați propunerile de licențiere din serviciu având la bază articolul 1 al legii nr. 486 și articolul 2 al legii nr. 594.

Astfel, prima categorie cuprinde în acest caz un singur funcționar propus pentru licențierea din serviciu în conformitate cu articolul 1 al legii menționate, respectiv inspectorul general administrativ Dumitru Tănăsescu.

A doua categorie reprezintă acei funcționari propuși pentru licențiere pe baza articolului 2 litera b din legea nr. 594 din noiembrie 1944:

„1/. Funcționarul Dumitrescu Sava, Comisar Șef fără gradații la Prefectura Poliției Capitalei.

2/. Șerbănescu Dumitru, Subdirector 2 gr. Regia A.A.S. –

3/. Fotescu Mircea, comisar ajutor la Prefectura Poliției Capitalei”⁹.

O altă categorie este aceea a funcționarilor propuși pentru purificare în baza aceluiași articol 2 litera c al legii nr. 594:

„1/. Vitan David, comisar ajutor la Inspectoratul de Poliție Sibiu.

2/ Popescu Corneliu, Inspector General Ad-tiv.

3/. Lepădatu Haralambie, comisar la Direcțiunea Generală a Poliției.

⁸ ANIC, Fondul Ministerului Afacerilor Interne. Direcția Administrației de Stat (1928–1949), Dosar 131/1945, fila 2.

⁹ *Ibidem*.

- 4/ Vamvu Victor, comisar ajutor la Direcțiunea Generală a Poliției.
- 5/ Păcuraru Aurel, Consilier la Curtea Administrativă.
- 6/ Tăflaru Ion, șef de poliție, Direcțiunea Generală a Poliției.
- 7/ Prunescu Ion, comisar de poliție, Prefectura Poliției Capitalei¹⁰.

Raportul evidențiază în continuare pe acei funcționari pentru care procedura de licențiere a fost încheiată, cu mențiunea că acei salariați nu mai erau în funcții dar se propunea, în cazul lor „sesizarea Parchetului, pentru a fi cercetați și urmăriți pentru purtare abuzivă în exercițiul funcțiunii:

- 1/ Vasilache Petre, comisar ajutor, Prefectura Poliției Capitalei.
- 2/ Constantinescu Gheorghe, comisar la Prefectura Poliției Capitalei.
- 3/ Balici I. Ion, diurnist informator la Prefectura Poliției Capitalei.
- 4/ Corcoz I. Nicolae, agent de poliție la Prefectura Poliției Capitalei.
- 5/ Preda M. Petre, agent diurnist, Prefectura Poliției Capitalei.
- 6/ Iagolnița Emil, chestor, Direcțiunea Generală a Poliției¹¹.

Ultima categorie era aceea a funcționarilor „asupra cărora Comisiunea a formulat propuneri pentru a fi menținuți în serviciu, neintrând în prevederile legilor de purificare a administrațiilor publice:

- 1/ Serbotei I. Gheorghe, comisar I gradație, Prefectura Poliției Capitalei.
- 2/- Radovici I. Ion, chestor de poliție fără gr., Prefectura Poliției Capitalei.
- 3/ Lupu I. Stelian, comisar ajutor 3 gr., la Prefectura Poliției Capitalei.
- 4/ Savu Gh. Gheorghe, agent, Prefectura Poliției Capitalei.
- 5/ Ticlete Pavel, agent, Prefectura Poliției Capitalei.
- 6/ Pascu Virgil, comisar, Prefectura Poliției Capitalei.
- 7/ Brândușescu Cristache, comisar, Prefectura Poliției Capitalei.
- 8/ Cosac Paul, comisar ajutor la Circ. V Poliție.
- 9/ Voinea R. Marin, comisar șef fără gr. la Prefectura Poliției Capitalei.
- 10/ Mincu Ion, director la Direcția Exploatărilor Comunale din Ministerul Afacerilor Interne. –
- 11/ Roman Alexandru, subdirector la Regia A.A.S.¹².

Interesant de semnalat este aspectul cu privire la funcționarii care nu mai erau în funcții și pentru care procedura de licențiere din serviciu era finalizată, pentru respectivele persoane propunându-se cercetarea și urmărirea „pentru purtare abuzivă în exercițiul funcțiunii“, de către Parchet. Nu se specifica ceea ce se înțelegea printr-o astfel de purtare, această situație întâlnindu-se și în cazul funcționarilor propuși pentru epurare pe criterii politice în baza articolul 2 literele b

¹⁰ ANIC, Fondul Ministerului Afacerilor Interne. Direcția Administrației de Stat (1928–1949), Dosar 131/1945, fila 2.

¹¹ *Ibidem*.

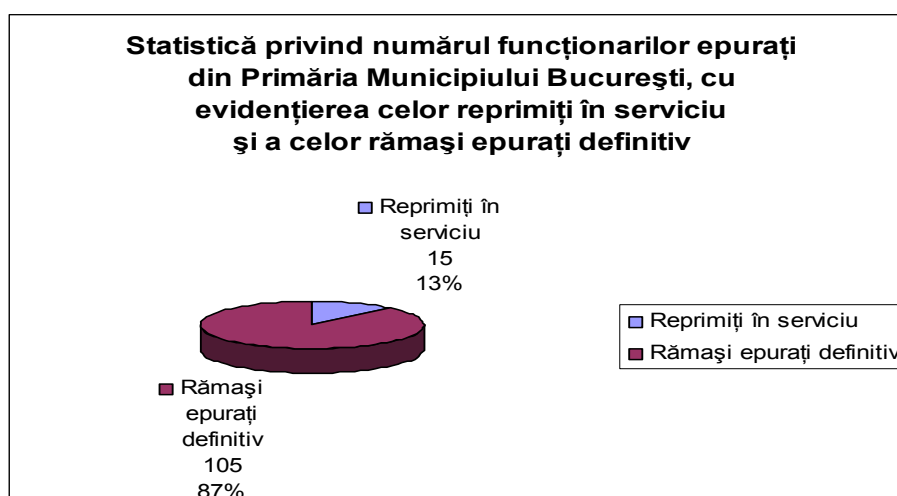
¹² *Idem*, filele 2–3.

și c din legea nr. 594/noiembrie 1944, în care erau utilizate expresii și noțiuni enunțate deja și care lăsau locul unor interpretări de ordin subiectiv, deschizând astfel calea arbitrariului în aplicarea actului normativ.

Astfel de rapoarte, întocmite pe aceleași coordonate ca și cel prezentat anterior, au fost trimise în continuare primului-ministru și ministru al Afacerilor Interne, fiind cuprinși funcționari din cadrul departamentelor existente în cadrul Ministerului Afacerilor Interne: comisari, subinspectorii de poliție în cadrul Direcției Generale a Poliției, secretari de presă, comisari șefi și agenți din Prefectura Poliției Capitalei, directori și subdirectori în Ministerul Afacerilor Interne, directori și subdirectori ai Casei de Credit și Ajutor din Ministerul Afacerilor Interne și ai Administrațiilor Finanțelor locale din același minister, alte categorii de funcționari publici care activau în structurile Ministerului Afacerilor Interne.

O altă instituție supusă procesului epurărilor politice a fost Primăria Municipiului București.

Astfel, conform unui document de arhivă reprezentat grafic, rezultă că din totalul de 120 de funcționari supuși inițial epurării în cadrul Primăriei Municipiului București, 105 (87%) au rămas purificați definitiv, numai 15 (13%) dintre salariați fiind reprimiți în serviciu.

Sursă: A.N.I.C. - Fond Ministerul Afacerilor Interne. Direcția Administrației de Stat. Dosarul 157/1945, fila 407. Inv. 1689.

Tabelul cuprinde 40 de profesii, fiind reprezentați atât funcționari cu putere de decizie (inspector general, inspector general cadastral, inspector, director, subdirector, șef de serviciu, șef de secție, șef de birou, subșef de birou, șef de divizie, telefonist șef, horticultor șef) cât și cei care aveau rol de execuție (consilier cadastral, avocat consilier, avocat, medic veterinar, inginer, subinginer, arhitect, artist

specialist, preot, conductor cadastral, controlor, arhivar, registrator, dactilograf, contabil, casier, calculator, diurnist, intendent, agent administrativ, agent de control, maestru, pontator, gardian comunal, șofer, om de serviciu, secretar comunal).

Rămânând la nivelul Capitalei, vom avea în vedere și o altă entitate a administrației publice care a fost supusă purificării personalului în baza legii nr. 217 din 1945.

Astfel, prin decretul nr. 2519 din 13 august 1945 al Ministerului Afacerilor Interne, publicat în „Monitorul Oficial“, partea I, nr. 241/22 octombrie 1945, erau puși în disponibilitate 61 de funcționari ai administrației locale. Dintre aceștia, 22 își desfășurau activitatea în cadrul Uzinelor Comunale București, repartizați astfel: 2 șefi de direcții, 3 șefi de servicii, 1 revizor șef, 1 casier central, 4 ingineri, 1 subinginer, 1 inspector, 1 contabil, 2 directori, 1 subdirector și 5 simpli funcționari.

Este de reținut că decretul de punere în disponibilitate face referire la articolul 7 din legea nr. 217, articol care prevedea că excluderea din aparatul administrativ sau încadrarea vor fi hotărâte de către fiecare ministru în conformitate cu dispozițiile cuprinse în Codul Funcționarilor Publici sau pe baza legilor speciale. Astfel se observă că articolul amintit nu stabilește explicit sancțiunile în baza cărora erau licențiați din serviciu cei 61 de funcționari din administrația locală.

Acest decret este completat printr-un document de arhivă, respectiv Adresa nr. 21.084 A din 27 octombrie 1945, trimisă de Direcția Administrației de Stat a Direcției Generale a Administrației din cadrul Ministerului Afacerilor Interne către Uzinele Comunale București, prin care era informată instituția bucureșteană amintită cu privire la îndepărtarea din serviciu a unor funcționari din cadrul structurilor proprii.

Prin prezentarea documentelor privind licențierea din serviciu a funcționarilor din cadrul Primăriei Municipiului București și a Uzinelor Comunale București s-a dorit evidențierea numeroasele categorii de salariați ai structurilor administrative, supuse epurării politice, precum și faptul că acest proces a avut în vedere nu numai departamentele guvernamentale propriu-zise ci și instituții din subordinea acestor departamente.

Îndreptându-ne atenția spre administrația locală, supusă și aceasta unui accentuat proces de epurare și exceptând Capitala, vom avea în vedere instituțiile publice existente la nivelul județelor și care au cunoscut procesul amintit, așa cum este evidențiat în primul rând prin documentele de arhivă studiate pentru întocmirea acestei lucrări și care vor fi evocate în continuare.

O importantă categorie de documente este aceea a deciziilor ministeriale care privesc purificarea administrației publice la nivelul județelor.

Astfel, un prim județ, selectat dintre unitățile teritorial-administrative ale țării și care sunt reflectate în cadrul surselor documentare referitoare la purificarea administrației publice în plan județean, este Brăila.

Între structurile administrației publice locale supuse purificării pe criterii politice s-a aflat și Primăria Municipiului Brăila.

Pentru a exemplifica vor fi menționate 2 decizii ministeriale și un decret regal, cu specificația că dintre numeroșii funcționari cuprinși în respectivele decizii, au fost selectați cei din Brăila deoarece deciziile de epurare la care au fost supuși să fie corelate cu alte documente de arhivă descoperite și care fac referire la respectivii salariați. Aceste coordonate au fost menținute și în ceea ce privește analizarea purificării politice a administrației publice din alte județe pentru care documentele de arhivă prezente sunt semnificative pentru acest proces.

Totodată, prin prezentarea deciziilor ministeriale menționate, ca și prin celelalte documente care vor fi puse în lumină, vor fi reflectate etapele procesului de purificare și reacțiile funcționarilor licențiați din serviciu pe criterii politice.

O etapă importantă în procesul epurărilor politice a constituit-o informarea ministrului Afacerilor Interne de către instituțiile în subordine care cuprindeau funcționari supuși licențierii din serviciu.

O astfel de informare este Adresa nr. 5037/12 mai 1945 a Primăriei Municipiului Brăila, transmisă lui Teohari Georgescu, în calitatea sa de ministru al departamentului menționat.

Documentul, prezent în fondurile de arhivă, cuprinde un tabel realizat în conformitate cu Legea nr. 217 din martie 1945 privind purificarea administrațiilor publice, pe baza avizului comisiei de purificare instituită prin Ordinul nr. 3300 A.A./13 aprilie 1945 al ministrului de Interne.

Adresa consemnează „că, la Primăria Municipiului Brăila, nu au fost funcționari care în prezent sunt transferați la alte instituții și sub regimul de dictatură au săvârșit fapte ce se încadrează în art. 2 din Legea de Epurație.”¹³

În ceea ce privește tabelul, acesta cuprinde o listă cu funcționarii aparținând Primăriei Municipiului Brăila și Întreprinderilor Comunale Brăila, fiind specificate ca rubrici: numele și prenumele, gradul actual, observații.

Din cele prezentate la rubrica Observații rezultă că toți cei cuprinși în tabel erau consemnați ca fiind membrii ai Mișcării Legionare, dar li se acordau circumstanțe atenuante care variau de la funcționar la funcționar, unii înscriindu-se chiar în Partidul Comunist, așa cum este cazul șefului de birou Constantin Spânu și a omului de serviciu Radu Badiu, ambii din cadrul Întreprinderilor Comunale Brăila.

Etapa finală consta în elaborarea și publicarea în „Monitorul Oficial” a deciziilor ministeriale de epurare, în acest caz particular fiind vorba de decizia nr. 21.078 A/2 august 1945 și de decizia nr. 21.080 A/2 august 1945, publicate în „Monitorul Oficial” nr. 178 din 8 august 1945.

¹³ ANIC, Fondul Ministerului Afacerilor Interne. Direcția Administrației de Stat (1928–1949), Dosar 130/1945, vol. II, fila 191.

Astfel, prin decizia nr. 21.078 A/2 august 1945¹⁴ a Ministerului Afacerilor Interne, se prevedea îndepărtarea din serviciu a funcționarului Sava Șerban, împieगत fără gradații, din cadrul Primăriei Municipiului Brăila.

Această decizie a fost completată prin decizia nr. 21.080 A/2 august 1945¹⁵ și care cuprindea și o serie de funcționari din cadrul structurilor Primăriei Municipiului Brăila și de la Întreprinderile Comunale locale: subșefi de birou, împieगत, intendenți, un ajutor contabil și un om de serviciu.

Interesant de remarcat este faptul că toți aceștia au fost îndepărtați din serviciu în condițiile în care dispuneau de circumstanțe atenuante, așa cum reiese din Adresa nr. 5037/12 mai 1945, prezentată anterior.

În ceea ce privește decretul regal cu nr. 2519/13 august 1945, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 241/22 octombrie 1945, acesta cuprindea, între funcționarii administrației locale din țară, și pe arhitectul Constantin Niculcea, inspector general și șef al Serviciului Tehnic al Primăriei Municipiului Brăila, prezent cu circumstanțe atenuante și în Tabelul evidențiat anterior.

Îndepărtarea din serviciu a respectivului funcționar administrativ a fost adusă la cunoștință Primăriei Municipiului Brăila prin Adresa cu nr. 21.084 A/27 octombrie 1945, trimisă de către Direcția Administrației de Stat din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, prin care forul administrativ local era informat „că D-l Niculcea Constantin, arhitect inspector general de la acea Primărie, a fost îndepărtat din serviciu pe temeiul legii No. 217/945, prin Înaltul Decret Regal No. 2519/945 publicat în „Monitorul Oficial” No. 241 din 22 Octombrie a.c.

Comunicându-vă cele ce preced, vă rugăm să luați urgente măsuri de executare¹⁶.

Îndreptându-ne atenția spre județul Buzău, este de menționat că și această entitate teritorial-administrativă a cunoscut un accentuat proces de purificare pe baza legii nr. 217 din 1945.

Un document de arhivă supus analizei este Adresa nr. 5503/17 mai 1945, trimisă Direcției Administrației de Stat din Ministerul Afacerilor Interne de către Serviciul Administrativ al Prefecturii județului Buzău.

Adresa cuprinde și un tabel cu funcționari, înaintat Ministerului Afacerilor Interne în conformitate cu ordinul telegrafic nr. 3300/1945, emis de acest departament guvernamental, respectivii funcționari înscriindu-se în prevederile legii nr. 217 din 1945.

În conformitate cu articolul 2 al actului normativ menționat, tabelul cuprinde 4 notari care își desfășurau activitatea în cadrul a 4 unități administrative ale județului Buzău¹⁷.

¹⁴ *Monitorul Oficial*, partea I, nr. 178/8 august 1945, pag. 6908.

¹⁵ *Idem*, pag. 6898-6907.

¹⁶ ANIC, Fondul Ministerului Afacerilor Interne. Direcția Administrației de Stat (1928–1949), Dosar 132/1945, vol. I, fila 102.

După cum se observă din cele prezentate în cadrul rubricii *Activitatea desfășurată în mișcarea legionară*, toți cei 4 notari au fost membri sau simpatizanți ai Mișcării Legionare și au participat la rebeliunea din ianuarie 1941, însă se menționează că datorită supravegherii exercitate asupra lor nu au mai desfășurat nici un fel de activitate.

În cadrul rubricii *Observații* erau prevăzute și sancțiunile aplicate celor 4 notari în conformitate cu articolul 2 al legii nr. 217/martie 1945:

- Alexandrescu Gheorghe - îndepărtare din serviciu;
- Rădulescu Constantin - îndepărtat din serviciu pe timp de o lună de zile, fără nici o indemnitate;
- Sânpetru Teodor - îndepărtat din serviciu pe timp de o lună de zile, fără nici o indemnitate;
- Dumitru Zamfir - îndepărtat din serviciu pe timp de o lună de zile, fără nici o indemnitate.

O etapă importantă în desfășurarea procesului epurărilor politice a fost cea prin care cei supuși licențierii din serviciu prezentau o serie de documente în sprijinul susținerii faptului că nu au desfășurat acțiuni incriminate de prevederile articolului 2 al legii nr. 217 din martie 1945.

Pentru a exemplifica, vom avea în vedere cazul particular al notarului Constantin Rădulescu din comuna Pleșcoi, județul Buzău, respectivul funcționar prezentând astfel de documente în cursul anchetei desfășurate asupra sa în legătură cu propria activitate politică.

Un important document îl reprezintă Adresa nr. 9551 din luna august a anului 1945, trimisă de către Serviciul Administrativ al Prefecturii județului Buzău, Direcției Administrației de Stat din cadrul Ministerului Afacerilor Interne.

Adresa constituie o informare a Ministerului coordonat de Teohari Georgescu cu privire la „cererea D-lui Rădulescu Constantin, notarul comunei Pleșcoi, înreg. sub Nr. 9551/945, și luând cunoștință de deciziunea Dvs. Nr. 21080/945, publicată în Monitorul Oficial Nr. 178 din 8 August 1945, unde susnumitul figurează printre pedepsiții cu punerea în disponibilitate, aceasta ca urmare a tablourilor de epurație întocmite de această Prefectură și înaintate Dvs. cu raportul nostru Nr. 5503 din 17 Mai 1945, avem onoare a vă ruga să binevoiți a decide”¹⁸.

Anexa acestei informări cuprinde o serie de documente prin care notarul Rădulescu Constantin dorea să-și demonstreze neimplicarea în acțiunile politice

¹⁷ ANIC, Fondul Ministerului Afacerilor Interne. Direcția Administrației de Stat (1928–1949), Dosar 130/1945, vol. I, fila 125.

¹⁸ ANIC, Fondul Ministerului Afacerilor Interne. Direcția Administrației de Stat (1928–1949), Dosar 130/1945, vol. II, fila 162.

incriminate de articolul 2 al legii privind purificarea administrațiilor publice, intrată în vigoare în primăvara anului 1945:

1. Declarație din partea locuitorilor comunei Joseni, județul Buzău, acesta fiind domiciliul notarului înainte de a ocupa respectiva funcție.

2. Certificat emis de către Primăria comunei Pleșcoi, având nr. 72/8 ianuarie 1945.

În conformitate cu articolul 9 al Legii nr. 217/1945, ministrul de resort căruia îi aparținea respectivul funcționar, „putea dispune încunoștințarea celui cercetat pentru a-și face apărarea prin memorii”¹⁹.

În cadrul acestei prevederi legale se înscrie și memoriul notarului Constantin Rădulescu în încercarea de a-și demonstra neparticiparea la acțiuni politice incriminate de articolul secund al legii 217 din 1945.

Încă din paragraful 2 al memoriului, notarul în cauză declară că nu a desfășurat acțiuni politice incriminate de articolul 2 al legii nr. 217/martie 1945: „Nu am făcut parte și nici nu am activat niciodată în vreo mișcare cu caracter legionar, fascist, hitlerist, paramilitar sau de alt fel, nici nu am nutrit, nici slujit vreodată sentimente ca acestea în scopul de a submina, sau aduce vreun folos celor străini de interesele țării”²⁰.

Constantin Rădulescu, devenit notar în urma susținerii unui examen în iunie 1941 și fiind numit în funcție în comuna Pleșcoi din județul Buzău, prezintă motivul pentru care în anul 1945 a fost pus în disponibilitate: „Îmi reamintesc, că în anul 1941, înainte de a ocupa funcția de notar, venind în concediu în comună, m-am întâlnit cu șeful de post - subsemnatul fiind în uniformă de ofițer – nu am fost salutat de către acesta, fapt pentru care i-am făcut observație, iar acesta ca răzbunare, m-a trecut pe tabelul de legionari al postului și apoi a trimis acest tabel Legiunii de jandarmi”²¹.

Astfel, se observă, din cele cuprinse în memoriul prezentat, că punerea în disponibilitate se efectua și pe considerente subiective și de ordin personal, care nu se înscriau în litera și spiritul legii existente, această modalitate de aplicare a legii fiind demonstrată și de relatarea notarului Constantin Rădulescu, prezentată în paragraful anterior.

Licențierea din serviciu reprezenta un moment de cumpănă și cu consecințe imprevizibile într-un moment când urmările celui de al II-lea război mondial impuneau în mod cu totul special existența unui anumit venit din care orice salariat să poată duce o viață decentă în condițiile date.

Având în vedere excluderea sa din corpul funcționarilor publici, notarul Constantin Rădulescu consemnează în memoriul său: „Datorită acestei împrejurări

¹⁹ *Monitorul Oficial*, partea I, nr. 74/30 martie 1945, pag. 2434.

²⁰ ANIC, Fondul Ministerului Afacerilor Interne. Direcția Administrației de Stat (1928–1949), Dosar 130/1945, vol. II, fila 168.

²¹ *Idem*, filele 168–169.

defavorabile mie, am ajuns în situația grea de astăzi să fiu pus în disponibilitate, ca apoi să sufăr, atât eu cât și soția și un copilăș, în aceste timpuri grele...²².

Finalizarea procesului de epurare pe criteriile politice consta fie în adoptarea unei noi decizii de punere definitivă în disponibilitate a funcționarilor respectivi, fie de revenire asupra disponibilizării pe baza documentelor prezentate de funcționari în susținerea nevinovăției.

În cadrul celei de a doua variante se înscrie și notarul Constantin Rădulescu, care, pe baza documentelor prezentate Ministerului Afacerilor Interne, evidențiate anterior, dorea să demonstreze faptul că nu poate fi inculpat pe baza articolului 2 al legii 217.

Prin urmare, având în vedere documentele justificative primite și luate în considerare de către Ministerul Afacerilor Interne, a fost adoptată o nouă decizie, cu nr. 24.376 A/31 decembrie 1945, prin care se revenea „în parte asupra deciziei noastre No. 21080 A. din 2 August 1945, anulându-se punerea în disponibilitate a D-lui Rădulescu Constantin, notar, de la Primăria Pleșcoi, jud. Buzău, care se îndepărtează din serviciu, cu reținerea totală a salariului pe timp de 1/una/lună, începând de la data de 8 August 1945, data publicării în Monitorul Oficial a deciziei ministeriale No. 21080 A./945²³.

În cele din urmă, Direcția Administrației de Stat din cadrul Ministerului Afacerilor Interne informa instituția unde activa funcționarul supus cercetării cu privire la decizia adoptată.

Un astfel de document este și Adresa nr. 24.376 A/5 ianuarie 1946, trimisă de către Direcția Administrației de Stat, Prefecturii județului Buzău care era informată că „s-a revenit în parte asupra deciziei No. 21080 A./945, anulându-se punerea în disponibilitate a D-lui Rădulescu Constantin, notarul comunei Pleșcoi jud. Buzău, care a fost îndepărtat din serviciu pe timp de o lună, spre știință și conformare²⁴.

Concluzionând, prin prezentarea și analiza acestor documente evidențiate în lucrarea de față, s-a dorit surprinderea procesului epurărilor politice sub 2 aspecte:

1. aspectul privind licențierea definitivă din serviciu a unor funcționari administrativi;

2. aspectul referitor la revenirea asupra deciziilor de disponibilizare din serviciu a unor categorii de funcționari administrativi ca urmare a existenței unor

²² ANIC, Fondul Ministerului Afacerilor Interne. Direcția Administrației de Stat (1928–1949), Dosar 130/1945, vol. II, fila 169.

²³ ANIC, Fondul Ministerului Afacerilor Interne. Direcția Administrației de Stat (1928–1949), Dosar 130/1945, vol. II, fila 151.

²⁴ ANIC, Fondul Ministerului Afacerilor Interne. Direcția Administrației de Stat (1928–1949), Dosar 130/1945, vol. II, fila 154.

dovezi prezentate de aceștia de neimplicare în acțiuni incriminate de legislația privind purificarea administrației publice, adoptată în perioada 1944–1945.

Analiza aplicării în perioada 1944 – 1945 a legislației cu privire la epurările pe criterii politice în administrația publică centrală și locală demonstrează intenția Partidului Comunist, care treptat își sporise influența în cadrul structurilor administrative de Stat, de a înlătura din interiorul acestor structuri pe funcționarii care se opuneau sau intenționau să se opună comunizării treptate a țării.

Subordonarea instituțiilor statale de către formațiunea politică sprijinită de către Uniunea Sovietică era condiția obligatorie pentru ca preluarea totală a controlului în toate domeniile de activitate de către Partidul Comunist să devină o realitate, contribuind astfel la instaurarea regimului partidului unic în România.

Procesul epurărilor pe criterii politice, desfășurat în cadrul structurilor administrației publice centrale și locale, a reprezentat, alături de purificarea politică în celelalte domenii de activitate, unul dintre mijloacele eficiente de preluare și consolidare a puterii Partidului Comunist Român, obiectivul final fiind acela al impunerii în totalitate a propriei voințe politice, fapt realizat până în 1948.

**DES ASPECTS CONCERNANT LES EPURATIONS POLITIQUES
DANS L'ADMINISTRATION PUBLIQUE CENTRALE ET LOCALE
(1944 – 1945)**

- Résumé -

La Roumanie avait été englobée, entre autre et du point de vue politique, dans la sphère d'influence de l'Union Soviétique après 23 Août 1944.

Les nouveaux dirigeants roumains ont adoptée une législation répressive dans tout les domaines d'activités.

La législation en matière d'épuration d'administrations d'état, adoptée entre 1944 et 1948 et les décisions ministérielles ont représenté pour le milieu politique roumain l'inauguration du processus de l'instauration du régime de "démocratie populaire" dans notre pays.

Par la nouvelle législation les autorités ont préconisé l'exclusion des toutes les personnes qui sentaient le besoin de s'exprimer librement et contre des mesures antidémocratiques adoptées par les autorités soutenues par l'Union Soviétique.

La première loi d'épuration politique a été adoptée en septembre 1944 et a été publiée dans le "Moniteur Officiel" no. 216/19 septembre 1944.

Après un mois, en octobre 1944, les autorités ont adopté une nouvelle loi d'épuration qui a été publié dans le "Moniteur Officiel" no. 233/8 octobre 1944, respectivement la loi 486 de la purification de l'administrations publiques. Cette loi a connu une modification en novembre 1944.

Dans l'année 1945 les autorités ont élaboré la plus importante loi organique dans le domaine de purification de l'administrations publique, respectivement la Loi no. 217, publiée dans le "Moniteur Officiel" no. 74/30 mars 1945.

Les actes normatifs adoptée ont été complétés entre 1944 et 1947 avec les décrets royaux, les Journaux du Conseil des Ministres, qui n'avaient pas besoin de la signature du roi Michel I, et les décisions ministérielles.

Le processus d'épuration politique dans le domaine d'administration publique, a été déclenché pour détruire toutes les formes d'opposition anticommunistes dans la sphère de l'administration publique, par l'élimination des suivants dirigeants et fonctionnaires administratifs:

- les directeurs;
- les inspecteurs administratifs;
- les préfets;
- les sous-préfets;
- les notaires publiques;
- les maires;
- les fonctionnaires des départements et des communes.

Toutes les lois énumérées ont représenté la première route vers la destruction de l'opposition anticommuniste et l'épuration des fonctionnaires administratifs qui a contribué à la formation "d'un nouveau homme" du type soviétique.